

Boodschap voor de tiende

Wereldziekendag

11 februari 2002

1. Sinds enige jaren is 11 februari, de dag waarop de Kerk de verschijning van Onze Lieve Vrouw bij Lourdes gedenkt, zeer toepasselijk verbonden geraakt met een belangrijke gebeurtenis: de viering van de Wereldziekendag. In 2002 wordt deze dag voor de tiende keer gevierd, in het bekende Maria-pelgrimsoord in Zuid-India, het heiligdom van Onze Lieve Vrouw van de Goede Gezondheid in Vailankanny, ook wel 'het Lourdes van het Oosten' genoemd.¹

In de overtuiging dat de goddelijke Moeder hen zeker zal helpen in hun nood, stromen miljoenen mensen vol vertrouwen en vervuld van een diepe devotie samen naar dit heiligdom aan de Golf van Bengalen, gelegen in een rustige omgeving van palmbossen. Vailankanny trekt niet alleen christelijke pelgrims, maar ook vele aanhangers van andere godsdiensten, met name hindoeïsten, die in Onze Lieve Vrouw van de Goede Gezondheid de zorgende en barmhartige Moeder van de lijdende mensheid zien. In een land met een zo eeuwenoude en diepe religiositeit als India, is dit aan de Moeder van God gewijde heiligdom een waar trefpunt voor leden van verschillende godsdiensten en bij uitstek een voorbeeld van interreligieuze harmonie en uitwisseling.

De Wereldziekendag zal beginnen met een moment van intens gebed voor al wie pijn lijden en zwak zijn. Op die manier willen wij uiting geven aan onze solidariteit met hen die lijden, een solidariteit die voortkomt uit ons besef van de mysterieuze aard van het lijden en de plaats van het lij-

den in Gods liefdevolle plan voor ieder mens. De dag gaat dan verder met een serieuze overdenking en studie van het christelijke antwoord op de wereld van het menselijk lijden, die zich met de dag lijkt uit te breiden, niet in de laatste plaats als gevolg van door de mens veroorzaakte rampspoed en verkeerde keuzes van mensen en samenlevingen. De functie en taak van christelijke zorginstellingen, ziekenhuizen en personeel opnieuw beziend, zullen bij deze overdenking de ware christelijke waarden waardoor zij zich moeten laten inspireren, benadrukt en bevestigd worden. Volgen in de voetstappen van Jezus, de goddelijke Heelmeester, die gekomen is "opdat ze leven mogen bezitten, en wel in overvloed" (Joh 10,10) – het thema van de overdenking op deze dag – impliceert een ondubbelzinnige keuze voor de cultuur van het leven en een onvoorwaardelijke toewijding aan de bescherming van het leven vanaf de conceptie tot aan de natuurlijke dood.

1. Johannes Paulus II, *Angelus*, 31 juli 1988.

2. Het is goed om te zoeken naar nieuwe, effectieve manieren om het lijden te verlichten, maar het lijden blijft niettemin een fundamenteel gegeven van het menselijk leven. Het gaat in zekere zin even diep als de mens zelf en raakt aan de kern van zijn wezen.² Medisch onderzoek en behandelingen kunnen het lijden niet volledig verklaren noch volkomen overwinnen. Het moet in zijn diepgang en veelvormigheid beschouwd worden vanuit een perspectief dat het puur fysieke overstijgt. De verschillende godsdiensten van de mensheid hebben altijd geprobeerd een antwoord te vinden op de vraag naar de zin van het lijden en erkennen de noodzaak om compassie en warmte te betonen aan allen die lijden. Zo hebben religieuze overtuigingen geleid tot het ontstaan van medische stelsels om ziekten te behandelen en te genezen en hebben verschillende godsdiensten een eeuwenoud verleden van georganiseerde gezondheidszorg voor de zieken.

Hoewel de Kerk vele goede en nobele elementen ziet in niet-christelijke interpretaties van het lijden, is haar opvatting van dit grote menselijke mysterie uniek. Om de fundamentele en definitieve betekenis van het lijden te vinden, “moeten wij omzien naar de openbaring van de goddelijke liefde, de uiteindelijke bron van de zin van alles wat bestaat”.³ Het antwoord op de vraag naar de zin van het lijden is “door God aan de mens gegeven in het kruis van Jezus Christus”.⁴ Het lijden, een gevolg van de erfzonde, krijgt een nieuwe betekenis; het wordt een deelhebben aan het verlossingswerk van Jezus Christus.⁵ Door zijn lijden aan het kruis, heeft Christus het kwaad overwonnen en stelt Hij ook ons in staat om het te boven te komen. Ons lijden wordt zinvol en kostbaar wanneer het met het zijne wordt verbonden. Als God en mens heeft Christus het lijden van de mensheid op zich genomen en in Hem krijgt het mense-

lijk lijden een verlossende betekenis. In deze verbinding tussen het menselijke en het goddelijke brengt het lijden het goede voort en wordt het kwaad overwonnen. Door uiting te geven aan mijn diepe solidariteit met allen die lijden, bid ik oprecht dat de viering van de Wereldziekendag voor hen een van God gegeven moment zal zijn dat een nieuwe horizon van betekenis in hun leven opent.

Het geloof leert ons om de uiteindelijke betekenis van het lijden te zoeken in Christus' lijden, dood en verrijzenis. Het christelijke antwoord op pijn en lijden is nooit passief. Vanuit de christelijke naastenliefde, die zijn hoogste uitdrukking vindt in het leven en werk van Jezus, die “weldoende rondtrok” (Hnd 10,38), zoekt de Kerk de zieken en lijdenden op en verschaft hun troost en hoop. Dat is niet slechts een zaak van liefdadigheid, het komt voort uit een compassie en betrokkenheid die aanzetten tot zorg en toegewijde dienstbaarheid. Het gaat uiteindelijk om de onbaatzuchtige opoffering van zichzelf aan anderen, met name aan hen die lijden.⁶ De evangelische gelijkenis van de barmhartige Samaritaan schetst haarscherp de nobele gevoelens en reactie van iemand die wordt geconfronteerd met een lijdende medemens in nood. De barmhartige Samaritaan is iedereen die tijd neemt om op de behoeften van hen die lijden in te gaan.

3. Op dit punt gaan mijn gedachten uit naar de talloze mannen en vrouwen over heel de wereld die actief zijn op het gebied van de gezondheidszorg, als bestuurders van instellingen voor gezondheidszorg, geestelijk verzorgers, artsen, onderzoekers, verpleegkundigen, apothekers, paramedisch personeel en vrijwilligers. Zoals ik al schreef in mijn postsynodale Exhortatie *Ecclesia in Asia*, ben ik bij talloze gelegenheden tijdens mijn bezoeken aan de Kerk in verschillende

2. Vgl. Johannes Paulus II, apostolische Brief *Salvifici doloris* (11 februari 1984), 3.

3. *A.u.*, 13.

4. *T.a.p.*

5. Vgl. *Katechismus van de Katholieke Kerk*, 1521.

6. Vgl. *Salvifici doloris*, 29.

delen van de wereld diep geraakt geweest door het buitengewone christelijke getuigenis van verschillende groepen mensen in de gezondheidszorg, met name van hen die werken met gehandicapten en terminale patiënten, en hen die strijden tegen de verspreiding van nieuwe ziektes zoals AIDS.⁷ Door de viering van Wereldziekendag geeft de Kerk uitdrukking aan haar dankbaarheid en waardering voor de toegewijde dienstbaarheid van de vele priesters, religieuzen en leken die in de gezondheidszorg werkzaam zijn, die op onbaatzuchtige wijze zorg dragen voor de zieken, de lijdenden en de stervenden, daarbij kracht en inspiratie puttend uit hun geloof in de Heer Jezus en uit het evangelische beeld van de barmhartige Samaritaan. De opdracht van de Heer bij het Laatste Avondmaal: "Blijf dit doen om Mij te gedenken", verwijst niet alleen naar het breken van het brood, maar zinspeelt ook op het lichaam dat Christus voor ons gegeven heeft en het bloed dat Hij voor ons vergoten heeft (vgl. Lc 22,19-20), met andere woorden, de gave van zichzelf aan anderen. Een bijzonder belangrijke uitingsvorm van deze gave ligt in de dienstbaarheid aan zieken en lijdenden. Vandaar dat zij die zich aan dit dienstbetoon wijden, de eucharistie altijd ervaren als een onuitputtelijke bron van kracht en een stimulans tot een steeds hernieuwde edelmoedigheid.

4. In haar benadering van de zieken en lijdenden laat de Kerk zich leiden door een nauw omschreven, alomvattende visie op de mens als "geschapen naar Gods beeld en begiftigd met een van God gegeven waardigheid en onvervreembare mensenrechten".⁸ Bijgevolg houdt de Kerk vast aan het principe dat niet alles wat technisch gezien

mogelijk is, moreel ook toelaatbaar is. De ontzaglijke vooruitgang in de medische wetenschap en vaardigheden van de laatste jaren legt een grote verantwoordelijkheid op ons allen ten aanzien van het leven dat ons door God geschonken is en dat te allen tijde en onder alle omstandigheden een geschenk blijft. Wij moeten waken voor alle mogelijke vormen van schending en onderdrukking van het leven. "Wij zijn ... de hoeders van het leven, niet heer en meester erover ... Vanaf het moment van de bevruchting brengt het leven van de mens noodzakelijk het scheppend handelen met zich mee van God, en het heeft voorgoed een speciale band met de Schepper, bron van leven en enig eindpunt."⁹

Stevig verankerd in de naastenliefde, zetten de christelijke zorginstellingen Jezus' missie van zorg voor de zwakken en zieken voort. Ik ben ervan overtuigd dat zij, als plaatsen waar de cultuur van het leven wordt bevestigd en beschermd, zullen blijven voldoen aan de verwachtingen die de lijdende leden van de mensheid van hen hebben. Ik bid dat Maria, Heil van de Zieken, haar liefdevolle bescherming zal blijven schenken aan allen die gewond zijn naar lichaam of geest, en een voorspraak zal zijn voor allen die hen zorg bieden. Moge zij ons helpen om ons lijden met dat van haar Zoon te verbinden op onze vreugdevolle weg naar de geborgenheid van het Huis van onze Vader.

Vanuit Castel Gandolfo, 6 augustus 2001

JOHANNES PAULUS II

Vertaling: drs. P.C. de Die

7. Vgl. Johannes Paulus II, postsynodale apostolische Exhortatie *Ecclesia in Asia* (6 november 1999), 36.

8. *A.w.*, 33.

9. *A.w.*, 35.